

Pals i el paral·lel 42

Marc Depoorter

Aquesta breu exposició que faré a continuació és per demostrar que la mà de la censura reial espanyola es pot trobar fins als llocs aparentment més intranscendents. Els textos s'han de mirar amb lupa i desconfiar de qualsevol dada incoherent per molt insignificant que sigui. La immensa majoria de vegades aquesta investigació pot donar lloc a entranyes coincidències entre, per una banda, el que diu el text i, per l'altra, fets o llocs que es situen a Catalunya. Una altra dada important al respecte és que si mentre una història, la "oficial", ubicada a Castella és plena d'interrogants i misteris, aquesta mateixa situada en el context català pren sobtadament una claredat i transparència sorprenents. En poques paraules: estant ubicat (com està ara mateix) a Castella no quadra res, però si el mateix ho traspassem a Catalunya quadra tot. Així doncs, la censura reial va fer una feina implacable, no ho negarem, però molt lluny de ser perfecte.

A continuació s'explicarà una mica per sobre què era això de la censura i els motius de la seva existència. Aquesta entitat, emparentada amb la inquisició, s'encarregava de controlar i restringir la publicació i venda de qualsevol mena d'escrit que la corona considerés inapropiat. Hi havia certs temes que no es podien tocar sense que la censura ho controlés. És a dir, no es podia editar ni vendre cap llibre referent a aquell tema que no hagués estat aprovat abans per la censura reial. Així doncs, un cop escrit un llibre, aquest passava a mans d'un censor que canviava tot el que creia convenient per tal de satisfer els interessos de la corona (la corona castellana). Un cop censurat, el llibre podia sortir a la llum, això sí, totalment tergiversat i manipulat.

I el principal motiu de censura va ser el de la descoberta d'Amèrica. I això per què? En una cort cada cop més "castellanitzada" s'ordena el control implacable sobre qualsevol cosa que fes referència a la descoberta d'Amèrica. I no un control qualsevol, sinó sota pena de mort i expropiació de tots els béns a aquells que incomplissin aquesta ordenança! Si la descoberta, com es diu, va ser íntegrament castellana, perquè una llei tan dura? Per què un interès tan gran de censurar totes les publicacions referents a això? És que potser tenia Castella alguna cosa a amagar? És evident que sí, sinó no s'hagués

fet. Però què era el que s'intentava amagar? En aquella època "Espanya" (diguem-ho així) estava dividida principalment en dues grans corones: Castella i Aragó (o corona Catalano-Aragonesa). Així doncs, si aquesta gesta no havia fet Castella la havien d'haver fet els catalans. I aquest era l'objectiu principal de la censura. Modificar els fets que van portar a la descoberta d'Amèrica perquè en endavant pogués ser Castella i no pas Catalunya qui gaudís de tots els beneficis d'aquestes noves terres. I així va ser. Al final la magnífica feina duta a terme per la censura es va acabar imposant, ofuscant la veritat i atorgant a Castella el govern del Nou Món.

Però la feina no va ser ni de bon tros perfecte. Un anàlisi exhaustiu ha fet sortir a la llum centenars i centenars d'incoherències o descuits per part dels censors que ens poden encaminar cap a la veritat. Algunes salten a la vista per la seva absurditat com podrien ser la sortida de Palos de Moguer o la identificació de Colom amb un simple plebeu genovès, però d'altres possiblement no es sabran mai. I aquestes són els petits comentaris intrascendents que apareixen de tant en tant. Una simple menció de Castella en un text colombí, per molt aïllada que sigui, ja ens hauria de fer sospitar. I curiosament, un cop investigat, sempre hi trobem estranyes coincidències amb Catalunya. Posarem un exemple:

Al diari de bord d'En Colom, concretament al dia 21 de novembre, hi trobem una referència aïllada i sense cap importància a Castella. Resumint el que diu el text en qüestió és això: En Colom, fent servir el quadrant per situar-se, se n'adona que aquest està espatllat perquè li marca 42 graus al nord de l'equador quan era evident que es trobava molt més al sud (es trobava a les Bahames). I diu, literalment "Per creure que el quadrant era bo, el movia i diu que veia el nord tan alt com a Castella" referint-se a aquests 42°. Doncs bé, és cert que per Castella passa aquest paral·lel 42. Però una cosa no encaixa. En tractar-se de temes nàutics, les referències es prenen des d'un lloc de costa. Així doncs, per un navegant era molt més fàcil situar-se si li posaven una referència en un lloc costaner, que no pas d'un lloc d'interior que una persona que viu a la mar és molt possible que no conegui. I curiosament per aquest paral·lel 42 a Castella no hi ha CAP LLOC QUE SIGUI DE COSTA. I doncs, quins llocs costaners trobem en aquesta latitud a la península? Doncs per la banda de l'Atlàntic hi trobem un punt entre Galícia i Portugal, però allà no hi ha res, no hi ha cap lloc conegut per poder prendre'l com a referència nàutica. I per la banda del Mediterrani? Aquí ve la culminació de les

coincidències: hi trobem ni més ni menys que PALS. Pals es troba al paral·lel 42. I era un port important en aquella època, que es podia prendre perfectament com a lloc de referència perquè era ben conegut. Així doncs, és molt probable que Colom al diari digués que es troba “a la alçada de Pals”. Si a sobre afegim que en el dit diari, en el mateix fragment diu “es trobà l’almirall a 42 graus de la línia equinoccial per la part del nord, com en el port dels Mars”, deixa ben clara la substitució del nom original ja que no hi ha cap “port dels Mars” a aquesta latitud: l’únic port que hi ha és el de Pals. I perquè, doncs, els censors ho van canviar per un altre terme tan general com Castella i no per Palos, com fan sempre? Doncs perquè no eren ximpls i sabien que Palos no es trobava a aquesta latitud de 42° i que d’haver-ho posat haurien quedat en evidència. Així que la solució més fàcil era posar Castella i santes pasqües.

Queda palès, doncs, com d’una simple i intranscendent menció a Castella hem destapat la sorprenent coincidència amb Pals. I no és un cas aïllat. Com aquest n’hi ha a grapats. I si a sobre ens fem a la idea que el text ha estat censurat (si ens ha arribat una edició del diari de Colom és que ha rebut el permís per ser publicat, i si ha estat publicat vol dir que prèviament ha estat aprovat per la censura), no ens queda més remei que pensar que aquest cúmulo de coincidències no pot ser res més que fruit de la manipulació censora.

Com ja he dit, aquest que acabo d’explicar és un dels casos que no estan recolzats documentalment, i que segurament mai podran ser demostrats fefaentment. Però no per això perden validesa, ja que el fet de trobar-los contínuament a tot arreu ens desperta el sentiment de que no es poden donar tantes casualitats juntes i, encara menys, que totes portin al mateix lloc on ens porten la resta de proves aportades per la fundació, aquestes sí perfectament documentades per fonts oficials i autèntiques que no donen lloc a dubte. I aquest lloc on convergeixen ambdues vies no és altre que Catalunya.